

Kolay Dile Dilbilimsel Yaklaşım

Murat ELMALI

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Dilbilimi Bölümü, İstanbul
Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2642-2127>

ROR ID: <https://ror.org/03a5qrr21>

melmali@istanbul.edu.tr

Atıf Bilgisi

Elmalı, Murat. "Kolay Dile Dilbilimsel Yaklaşım". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 52 (Güz 2024), 333-360.

<https://doi.org/10.24058/tki.2024.519>

Geliş Tarihi	02.11.2024
Kabul Tarihi	29.11.2024
Yayın Tarihi	24.12.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	tkidergisii@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

ÖZET

Kolay Dil, dil becerilerini kullanırken çeşitli engellerle karşılaşan kişilerin önündeki engelleri kaldıran bir dil değişkesidir. İletişimde engellerle karşılaşan insanlar için iletişimi anlaşılır ve erişilebilir kılmayı amaçlamaktadır. Bir dil içi çeviri, dolayısıyla diliçi engellerin kaldırılması olarak düşünebileceğimiz Kolay Dil, bugün bazı ülkelerde ihtiyaç duyulan alanlarda zorunlu bir dil kullanımı hâline gelmiştir. Dilsel iletişimi sağlamak için gerekli dil yeterliliğine sahip olmayanlara erişilebilir bir iletişim imkânı yaratmaktadır. Bilişsel dil yetersizliği yaşayanlar başta olmak üzere pek çok kimse için gerekli bir dil değişkesidir. Anlaşılabilir dil kavramının altında yer alan Kolay Dil, dilbilimsel değerlendirmelerin arasında yer almaktadır. Kolay Dil, zengin ve kompleks bir dil yapısının üstünde oluşturulmuş karmaşık olmayan bir görünümdür. Sözcük türlerini, çekimlik dil birimlerini, yapımlık dil birimlerini, sesleri, ses birimlerini, yüklem ve özne başta olmak üzere söz dizimin bütün birimlerini içermesi; anlam, anlama ve anlamlandırma üzerine yoğunlaşması Kolay Dili hem dilbilgisinin hem de dilbilimin bir konusu hâline getirmektedir. Bu çalışmada Türkçe Dilbilim çalışmalarında yeni bir kavram olan Kolay Dil, dilbilimsel ve dilbilgisel bakış açılarıyla ele alınmıştır. Kolay Dilin, dilbilimin bir çalışma alanı olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ülkemizde Kolay dil üzerine çalışmalar yeni yapılmaya başlamıştır. Türkçe Kolay Dil çalışmaları kuramsal hazırlık aşamasında devam etmektedir. Bu yeni dil değişkesinin kuramsal olarak tartışıldığı aşamada Kolay Dilin dilbilimsel bakış açısıyla ele alınması ile dilbilimcilerin dikkatinin bu alana çekilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kolay Dil, dilbilim, dilbilgisi, erişilebilirlik, dil içi çeviri.

Linguistic Approach To Easy Language

Murat ELMALI

* Prof. Dr., Istanbul University Faculty of Letters Department of Linguistics,
İstanbul Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2642-2127>

ROR ID: <https://ror.org/03a5qrr21>

[melmalı@istanbul.edu.tr](mailto:melmali@istanbul.edu.tr)

Citation

Elmalı, Murat. "Linguistic Approach To Easy Language". *The Journal of Turkish Studies*, 52 (Fall 2024), 333-360.

<https://doi.org/10.24058/tki.2024.519>

Date of Submission	02.11.2024
Date of Acceptance	29.11.2024
Date of Publication	24.12.2024
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	tkidergisii@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

ABSTRACT

Easy Language is a language variant that clears the way for people who encounter various barriers while using their language skills. It aims to make communication understandable and accessible for those individuals who confront the barriers in communication. Easy Language, which we can think of as an intralingual translation and therefore the removal of intralingual barriers, has become a mandatory language use in some countries today in areas where it is needed. It is a necessary language variant for many people, especially the individuals having cognitive language deficiency. Easy Language, which is under the concept of understandable language, takes part in the linguistic evaluations. Easy Language is an uncomplicated phenomenon created on a rich and complex language structure. The fact that it includes all the units of syntax, primarily word types, inflectional language units, derivational language units, sounds, phonemes, predicate and subject; and its focus on meaning, comprehension and interpretation makes Easy Language a subject of both grammar and linguistics. In this study, Easy Language, as a new concept in Turkish Linguistics studies, is discussed from linguistic and grammatical perspectives. It can be presented as an attempt to show that Easy Language is a field of study in linguistics. The studies on Easy Language have just begun in our country. Turkish Easy Language studies are continuing in the theoretical preparation phase. In the phase where this new language variant is discussed theoretically, it is aimed to draw the attention of linguists to this field by considering Easy Language from a linguistic perspective.

Keywords

Easy Language, linguistics, grammar, accessibility, intralingual translation.

Giriş

Dil anlama, anlamlandırma ve yorumlama imkânı sunan kurallı dizgelerden oluşmuş bir iletişim sistemidir. İnsanlar dünyayı dil dizgeleriyle anlamlandırır ve kendi zihninde yeniden kavramlaştırır. Dil; bir toplulukta, insanların birbirleri ile karşılıklı olarak anlaşmalarını sağlayan bir bildirişim düzeneği olmuştur. Tarih boyunca iç içe yaşayan insanlar farklı bireysel özelliklere sahip olsalar da dil ile birbirine bağlanmışlar, sosyal bir ağ oluşturmuşlar; bu sosyal ağın etrafında kümelenerek toplumu ve toplum bilincini geliştirmişlerdir. Bu gelişim süreci içerisinde insanoğlu hem bireysel benliğini hem de toplumsal aidiyetini dil sayesinde meydana getirmiştir.

Toplumsal aidiyet bilinci ile toplumu oluşturan insanlar arasında birtakım sosyo-ekonomik sınırlar çizilmiş ve kimi zaman bu sınırlar dile yansımış olsa da insanlar arasında iletişim hep var olmuş, olmak zorunda kalmıştır. Göçler, ticaret, turizm, karışık evlilikler, yabancı dil eğitimi gibi pek çok neden toplum içinde farklı dil kullanımlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kimi toplumlarda birden fazla dil biçiminin konuşuluyor olması dil kullanıcılarının anlama, anlamlandırma ve yorumlamalarına farklı bir boyut getirmiştir. Bireysel ya da toplumsal nedenlerden dolayı ortaya çıkan bu dil durumu, bireylerin tercihlerinden toplumun dönüşümüne kadar pek çok sebebi içine almaktadır.

Dil kullanımını etkileyen pek çok etken vardır. Bireysel özelliklerin yanında toplumsal özellikler konuşma tarzımızdan, tercih edeceğimiz sözcüklere kadar etkili olmaktadır. Bunu farklı kuşakların dillerinde daha açık bir biçimde görmek mümkündür. Zira dil sürekli değişmekte, bireyler de bu değişimden etkilenmektedirler. Bütün bu birey-toplum, dil-söz ilişkisi günümüzdeki ve geçmişteki toplumları tanıyabilmemiz için pek çok bilgi barındırmaktadır. Bu bilgiler dilin ve dilbilimin en önemli veri kaynağıdır. Bununla birlikte dil kullanımı bize sadece dil ve dilbilim ile ilgili bilgi vermez, iletişim için dilin yetersiz kaldığını, dilin yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılan dil durumlarının olduğunu da bize gösterir. Dilbilimin asıl çalışma konusu olan dil kullanımı ve dil kullanımı ile ortaya çıkan dil durumları, var olan dil varyantlarının iletişimi, bildirişimi, anlamı, anlamayı, anlamlandırmayı tanımlamak için ne kadar yetersiz kaldığını da göstermektedir.

Genel olarak farklı bilim dallarının konusu olmakla beraber dil kullanımına doğrudan etkisinden dolayı dilbilimi de ilgilendiren bu tür dil durumları, dilin bir iletişim aracı olarak yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar, bireyin toplum içindeki konumu, sorumlulukları ve yaşam için gerekli olan pek çok zorunluluk anlam, anlama ve anlamlandırma açısından dili ilgilendirmektedir. Bu yönüyle bilişsel bozuklukları olanlar (dil açısından gelişimsel yetersizlikler, hafıza bozuklukları), öğrenme güçlüğü olanlar, nörobilişsel bozuklukları olanlar, işlevsel okuryazar olmayanlar, dili yeni öğrenenler, göçmenler ve buna benzer pek çok durum dili ve dil kullanımını ilgilendirmektedir. Zira söz konusu gruplarda yer alanlar, dil kullanımı açısından herhangi bir engeli olmayanlar ile karşılaştırıldığında dilin sağlamış olduğu imkânlardan yeteri kadar faydalanamamaktadırlar. Çünkü doğuştan ya da sonradan oluşan birtakım engeller onları Standart Dil'in sağladığı anlam, anlama ve anlamlandırmadan çoğu zaman mahrum bırakmaktadır.

Dilin en önemli özelliklerinden biri kendisi ile ortaya çıkan bir problemi yine kendisinin çözmesidir. Diller tarih boyunca çok farklı aşamalardan geçmiş, çok farklı değişimler yaşamış; bu değişimler kimi zaman yeni aksanların, lehçelerin, dillerin oluşmasına kadar süregelmiştir. Her yeni dil de kendi standart dilini oluşturmuştur. Eğitim, edebiyat, iletişim de bu standart dil etrafında gelişmiştir. Yeni standart dil etrafında farklı dil değişimleri ortaya çıkmış, bu dil değişimleri kendi içerisinde farklı dil kullanımlarını, dolayısıyla da farklı dil durumlarını ortaya çıkarmıştır. Esasında bu süreç dilin var olduğu ilk günden bugüne devam eden ve devam edecek olan bir devinimdir. Bu devinim içinde dil ve dil ile ilgili pek çok kavramın, olgunun, durumun, yeterliliğin ya da yetersizliğin tanımlanması son yüzyıl içinde hız kazanmıştır. Bunlardan biri de KOLAY DİL'dir. Standart Dil'in kendi içinden ortaya çıkan farklı dil durumları plain language (Basit Dil) ve Easy language (Kolay Dil) olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmanın odak noktası Kolay Dil'e dilbilimsel yaklaşım oluşturmaktadır.

Standart Dil'den Kolay Dile

Dil, yukarıda da bahsedildiği üzere iletişimin temel aracıdır ve topluluklar içerisinde farklı bağlamlarda kullanılır. *Standart Dil* bir

toplumda en yaygın kullanılan ve kabul görmüş temel iletişim aracıdır. *Standart Dil* ayrıca resmi iletişimde kullanılan dilin standardize edilmiş şeklini ifade etmektedir. Resmî belgelerde veya kitle iletişim araçlarında kullanılabilecek kurumsallaşmış bir norm sağlayan ve prestij dili meydana getiren bir dildir. Bu dil muhakkak dilbilgisi kurallarına, yazım ve imla standartlarına uygun olarak kullanılır ve genellikle eğitim, bürokrasi, medya, ticaret ve diğer resmî veya resmî olmayan iletişim alanlarında kullanılmaktadır. Toplumda *Standart Dil* kullanımı, etkili iletişimin ve ortak bir dil anlayışının sağlanması için kritik öneme sahiptir çünkü bu dil toplum içerisinde kullanılan lehçeler veya ağızlar arasındaki farkları ortadan kaldırır, toplumsal birlik ve tutarlılık sağlar. Dolayısıyla *Standart Dil*'in hedef kitlesi, bir toplumun bütün dil kullanıcılarıdır. Ayrıca uzmanlık alanlarında, akademi ve terimlerin kullanıldığı alanlarda yer alan dil konuşurları da bu dilin hedef kitlesi arasındadır.

Standart Dil şüphesiz bir toplumun dokunulamaz ve vazgeçilemez bir temel iletişim aracı olmasına rağmen bilişsel kısıtlı olan, dil becerileri düşük olan veya dildeki karmaşıklıkları herhangi bir sebepten dolayı anlamakta zorlanan insanlar için erişilebilir olmayabilir. Bu bağlamda uluslararası akademik platformlarda *anlaşılabilirlik* üzerine kurgulanmış birbirine benzer ama önemli noktalarda ayrılan kavramlar tartışılmaktadır (bkz. Bock/Pappert 2023). Bu tartışılan kavramlar arasında *Kolay Dil*'in (Easy Language) yanı sıra *Basit Dil*'e (Plain Language) rastlamak mümkündür. Bu dilsel değişkelerin birer "etiket" olarak kabul edilmesinin ve isim olarak yazılmasının nedeni aşağıda da açıklanacağı gibi altında yatan farklı konseptlerdir.¹ Bettina Bock ve Sandra Pappert *Standart Dil*'i anlaşılır kılan tüm dil değişkelerini *anlaşılabilir dil* kavramı altına toplamaktadırlar:

Kolay Dil ve *Basit Dilden* farklı olarak, *anlaşılabilir dil* dar tanımlı bir olguyu tanımlamak için kullanılan bir "etiket" değildir. Özellikle yazılı iletişim olmak üzere iletişimin anlaşılabilirliği her zaman dilbilimsel değerlendirmelerin konusu olmuştur, aynı zamanda dilin anlaşılması da özellikle altta yatan bilişsel süreçlerle ilgili olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle anlaşılabilir dil terimi, genel olarak dilin

---

¹ M. Bettina Bock, Sandra Pappert, *Leichte Sprache, Einfache Sprache, verständliche Sprache*, Narr Francke Attempto, Tübingen 2023, 17.

anlaşılabilirliği, anlama süreçleri ve koşullarıyla ilgilenen bir konu alanına işaret eder.²

Görüldüğü üzere *anlaşılabilir dil* terimi daha kapsamlıdır ve belirli kuruluş veya uygulamalara bağlı olmaksızın bir çatı kavramı olarak kabul edilmektedir. *Anlaşılabilir dil* terimi, iletişimin gerçekleşmesi ile ilgili dilbilimsel değerlendirmeleri ve bunun altında yatan bilişsel süreçleri içeren geniş bir konu alanını ifade etmektedir. Bu nedenle temel amaç iletişimin sağlanması için belirli bir hedef kitlede gerekli olan bilişsel koşullara göre metinlerin oluşturulmasıdır.

Anlaşılabilir dil kavramı altında yer alan *Kolay Dil* (KD) ile *Basit Dil* (BD) farklı kavramlar olmalarına rağmen sıkça birbiriyle karıştırılmaktadır. İsimlendirmeler genellikle metodolojik veya teorik yaklaşımlara, hatta felsefi veya ideolojik arka plan etkenlerine bağlıdır ve araştırma alanına göre değişim gösterebilmektedir.³

Standart Dil'in bir değişkesi olan KD'yi tam olarak kavrayabilmek için Standart Dil'i, KD ile ilgili olan ve Standart Dil'in diğer değişkeleri arasında yer alan diğer değişkeleri ile birlikte düşünmek gerekmektedir. Buradan hareketle *anlaşılabilir dil* altında yer alan dil değişkelerini Lindholm ve Vanhatalo farklı kavramlar çerçevesinde Standart Dil ile karşılaştırmıştır. Bu karşılaştırma ile anlaşılabilir dil değişkeleri olabildiğinde açık bir biçimde ortaya konulmaktadır:

---

² M. Bettina Bock, Sandra Pappert, *a.g.e.*, 17.

³ Christiane Maaß, *Easy Language-Plain Language-Easy Language Plus Balancing Comprehensibility and Acceptability*, Frank & Timme, Berlin 2020, 20.

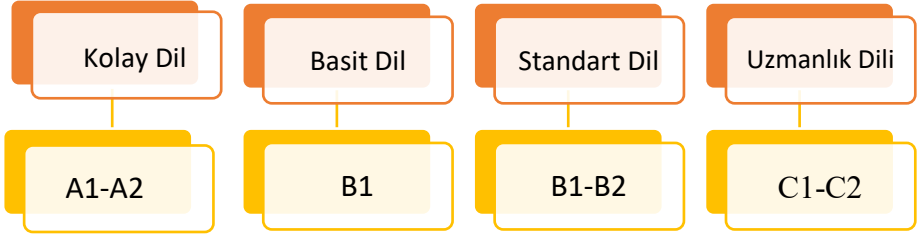
	Standart Dil	Basit Dil	Kolay Dil
Amaç	İletişim için birleştirici bir araç ve örneğin resmî belgelerde veya kitle iletişimde kullanılacak kurumsallaşmış bir norm sağlar.	Hedef kitlenin ihtiyaç duyduklarını kolayca bulabileceği, bulduklarını anlayabileceği ve bu bilgileri kullanabileceği kadar açık ifade, yapı ve tasarımı amaçlar.	Metinlerin en üst düzeyde anlaşılmasını ve eşit etkileşimi hedefler.
Hedef kitle	Bütün dil kullanıcıları, kimi zaman 'uzmanlardan uzmanlara'	Bütün dil kullanıcıları	Çeşitli dilsel kısıtlılıkları olan kişiler (örn. nöro-biyolojik nedenler, göçmen geçmişi, düşük okuryazarlık)
Karmaşıklık düzeyi	Doğal olarak karmaşık, bazen çok karmaşık	Basit sözcükler, yapılar ve kavramlardan oluşur; jargondan, mecazdan kaçınır.	Her düzeyde kasıtlı olarak ve genellikle yoğun bir şekilde kolaylaştırılmıştır. Kolaya indirgenme içerik, dilbilgisi, sözlük vb. açıdan yapılır.
Kullanım alanı	Halkla iletişim, jargonlar, yazılı metin ve sözlü konuşma	Yasal veya idari metinler, kanun, yönetmelik gibi resmî belgeler	Tüm iletişim araçları: Bilgilendirici metinler, kurgu ve kurgu dışı edebiyat, haber metinleri, ayrıca sözlü iletişim.
Yasal statü	Var olan yasa gereği resmî dil olarak birincil konumdadır.	Birçok ülkede yasalar, kamu kurumlarının hizmetlere erişimi artırmak için Basit Dil kullanmasını zorunlu kılmaktadır.	Almanya dışında birçok ülkede yasal statü bulunmamaktadır.
Dilsel durum	Standart Dil'in anadil olarak konuşulup konuşulamayacağı ve yazılıp yazılamayacağı tartışmalıdır.	Anadil olarak konuşulmuyor ve yazılmıyor.	Anadil olarak konuşulmuyor ve yazılmıyor.
Üreticiler	Bütün dil konuşurları	Ağırlıklı olarak yetkililer, şirketler, kuruluşlar	Herhangi bir asimetrik iletişim durumunda daha becerikli olan taraf

Tablo 1: Kodlanmış standart dil (Crystal2011), Basit Dil (PLAIN 2021) ve Kolay Dil'in yaklaşık özelliklerinin karşılaştırılması.

Basit Dil, açıklık ve aşırı teknik dilden kaçınma yoluyla mümkün olduğunca geniş bir kitleyi hedeflemektedir. Kolay Dil, bu yönleri paylaşır ancak hareket noktasını bireyden alır ve bireysel kullanıcıların çeşitli özel

ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlar. Kolay Dil uygulamaları ve kavramların tanımları bir ülkeden diğerine farklılık gösterebileceğinden, bu karşılaştırma yalnızca gösterge olarak alınmalıdır.⁴

Lindholm ve Vanhatalo'nun tablosunda önemli bir eksik olduğunu belirtmeliyiz. Zira KD'ye belli başlı kurallar dizinine göre aktarım yapılırken BD'de kurallar yoktur. Ayrıca KD ve BD metinlerinin Ortak Avrupa Dil Referans Çerçevesi (CEFR) kapsamında zorluk dereceleri de birbirinden farklıdır.

Tablo 2: Dilsel Seviyeler ve Farklar

K o l a y D i l

Bütün bu bilgilerden hareketle KD nedir sorusuna cevap bulabilmek için bazı soruların cevaplanması gerekmektedir. Standart Dil'i, KD yapmanın sürecini ne olarak adlandırmalıyız? Değiştirme, (dil içi) çeviri veya uyarlama terimleri bu sürecin tanımlanmasını kolaylaştırır mı? KD için çeşitli öneriler, talimatlar, yönergeler, kurallar veya standartlar belirlemeli miyiz? KD kimler içindir? Hedef gruplar, hedef kitleler, kullanıcı grupları, son kullanıcılar, alıcılar veya yararlanıcılar kimler olmalıdır? Bilişsel engelli ya da özel dilsel ihtiyaçları olanlar, bilişsel bozuklukları veya dil bozuklukları olan insanlar için KD bir gereklilik midir? Göçmen kökenli insanlara mı yoksa ikinci dil öğrenenlere mi yöneliktir?⁵

Birden fazla hedef grup KD'den yararlanmaktadır. İlk olarak, Avrupa dillerini ikinci dil olarak öğrenenler, nörobilişsel gelişim bozukluğu, dil bozukluğu olan kişiler, işitme ve görme engeli olan çocuklar ve yetişkinler, motor problemleri olan kişiler başta gelmektedir. Demans hastası olanlar

⁴ Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo, "Introduction", in *Handbook of Easy Language in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo), Frank und Timme, Berlin 2021, 20.

⁵ Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo, *a.g.m.*, 20.

kademeli bir biçimde konuşma dilini ve yazılı metinleri anlamakta güçlük çekerler. Entelektüel sorunları olmasa bile otizm spektrum bozukluğu olan insanlar da yine dilin sembolik kullanımlarında ve iletişimde zorluklar yaşayabilirler. Zihinsel engelleri farklılık gösterse de bu kişiler, dili öğrenmekte ve kullanmakta, okumakta, yazmakta ve anlamakta daha fazla zorluk çekerler. Yeterli destek ve eğitim ile hafif veya orta derecede zihinsel engelli birçok kişi okumayı, yazmayı ve aritmetik hesaplamalar yapmayı öğrenebilir. Ancak bu becerileri günlük yaşam stresi altında uygulamak çoğu zaman zordur.⁶

Yapılan tanımların pek çoğu metinleri okumaya odaklanmaktadır ancak bugün KD kavramı konuşma dilini de içermektedir.⁷

KD ile ilgili son çalışmalar, kolayla indirgemenin yalnızca okunacak metinlere yönelik olmadığını göstermiştir. Bu çalışmalar, KD'ye bütün potansiyel kullanıcı gruplarının, bilişsel ve zihinsel engellilerin ve hatta aşırı bir biçimde kolayla indirgenmiş ürünlere kalıcı veya geçici ihtiyacı olan diğer dezavantajlı grupların da dahil edilmesi için okurların ötesine geçilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. **İlk kategori**; disleksi ve diğer okuma güçlüğü çeken kişiler, düşük dil becerisine sahip veya işitme engelli kişiler (hafif, orta, derin), zihinsel engelli kişiler, yaşlılar, anlama ihtiyaçları olan kişiler, çeşitli beyin hasarlarından kaynaklanan ve öğrenme sorunlarına yol açan nöropsikiyatrik engelli kişiler, dikkat eksikliği bulunan kişileri içermektedir. **İkinci kategori**, aşırı bir biçimde kolayla indirgenmiş materyalleri belirli bir süre yararlı bulabilecek olan ve dış faktörlerin neden olduğu sınırlı okuma becerisine sahip kişileri içermektedir. Bunlar: çocuklar, yeni göçmenler, ana dili konuşucusu olmayan kişiler, turistler, değişim öğrencileri, dil öğrenenler, eğitim eksikliği olanlar, sosyal sorunlar veya akıl hastalığı nedeniyle zihinsel becerilerini yeterince kullanamayan okuyuculardır.⁸ KD'nin uygulandığı farklı ülkeler dikkate alındığında Perego'nun KD hedef kitlesini gereğinden fazla genişlettiği görülmektedir.

⁶ Xavier Moonen, "Easy Language in the Netherlands" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 355-356.

⁷ Ulla Bohman, "Easy Language in Sweden" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 534.

⁸ Elisa Perego, *Accessible Communication: A Cross-country Journey*, Frank and Timme, Berlin 2020, 32-33.

Perego'nun buradaki amacı KD'ye daha çok ilgi çekmek olabileceği gibi KD'nin işlevselliğini ön plana çıkarmak istemesi de olabilir.

Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere KD'nin birincil hedef kitlesi kalıcı olarak KD'ye ihtiyaç duyan bireylerdir. Göktepe ve Demirkıvıran; TÜİK, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı verilerinden yola çıkarak Türkiye'de birincil hedef kitlede en az 7 milyon kişinin yer aldığını tespit etmişlerdir. Bu rakama konuşma dilinde KD'den istifade edebilecek olan okuma ve yazma bilmeyen bireyler, az okuma yazma bilen bireyler, öğrenme güçlüğü çeken bireyler ve yabancılar dahil edilmemiştir.⁹ Bu durum, KD'ye ihtiyaç duyan hedef kitlenin ülkemizde oldukça büyük olduğunu göstermekle beraber hedef kitlenin aynı zamanda oldukça heterojen da göstermektedir. Dolayısıyla her hedef kitlenin ihtiyacı farklı olabileceği şimdiden tahmin edilebilir bir durumdur, çünkü her hedef kitlenin hatta her bireyin bilişsel ve dilsel seviyelerinde farklılıklar olacaktır. Dolayısıyla uygulama çalışmaları kapsamında KD metinleri hazırlanırken öncelikle işverenle yapılan görüşmeler doğrultusunda hedef kitlenin bilişsel ve dilsel seviyeleri ile ilgili malumatlar edinilmeli ve yine bu doğrultuda çeviri amaçları belirlenerek işlevsel bir metin hazırlanmalıdır. Böylece KD'ye aktarılan metinler hedef kitle için anlaşılır olmalı, onlarla iletişime geçebilmeli ve metin atfedilen işlevini yerine getirebilmelidir, örneğin bilgilendirici bir metin ise hedef kitleyi bilgilendirebilmelidir. Başka bir ifadeyle hedef kitlenin önündeki iletişim engelleri ortadan kaldırılmalıdır.

Çevirinin engelleri aşmak olarak tanımlanması önerilmektedir. KD'yi ise bir diliçi çeviri, dolayısı ile diliçi engellerin kaldırılması olarak düşünmek gerekir. Bundan dolayı KD, dilin her becerisinde (okuma, yazma, dinleme, konuşma) çeşitli engellerle karşılaşan kişilerin önündeki engelleri kaldıracak bir dil uygulaması, dil çalışmalarına ufuk açacak yeni bir alan olacaktır.

Tüm bu olgular göz önünde bulundurulduğunda KD'nin dilbilimsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Dil olgusunun kendisi, dilin yapısal özellikleri, dil kullanıcıları ve/ya dil kullanımının toplumsal dinamikleri KD bağlamında ancak dilbilimsel kavramlar ile açıklanabilir ve KD'nin Türkçede de 'Türkçe Kolay Dil' olarak

⁹ Fayıka Göktepe, Sine Demirkıvıran, "Türkçe Kolay Dil'e İlk Yaklaşımlar", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 51 (Bahar 2024), İstanbul 2024, s. 326.

işlevsel olması sağlanabilir. Bu nedenle öncelikle yapılması gereken KD'nin genel hatlarıyla dilbilimsel olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonuçları ile ileride Türkçe Kolay Dil'e de dilbilimsel bir zemin hazırlanabilecektir.

Dilbilimsel Açıdan Kolay Dil

Yaşadığımız dünyayı tanımak, başka varlıkların ya da dillerin varlığını öğrenmek için kullandığımız dilin 'Bilincimizin bilincine varma, düşünceyi geliştirme, iletişim kurma, bilgiyi koruma ve aktarma' şeklinde belli başlı dört işlevi vardır.¹⁰ Dilin bu işlevleri aynı zamanda insanoğlunu var eden, onu diğer canlılardan ayıran ve yaşama tutunmasını sağlayan en önemli özelliklerdir.

Tüm yaşam olgusu dil ile ortaya çıkan 'bilgi alışverişi' üzerine dayalı 'bildirişim' işlemidir. Bu bildirişim eylemi önce bir yöne yapılan sonra da ters yöne yapılan iki tane bildirim işleminden oluşur. 'Bir gönderici tarafından öte yandaki bir alıcı üzerinde belli bir etki yaratmak amacı ile adına gösterge denilen anlam yüklü birimlerden yararlanarak karşı tarafa belirli bir bildiri ulaştırılması eylemi' biçiminde tanımlanan bildirişimde ilk olarak belirli bir 'amaçlılık' daha sonra bu doğrultuda bazı 'anlamli göstergeler' kullanma öne çıkmaktadır.¹¹

Belirli bir amaç doğrultusunda anlamli göstergelerin kullanıldığı bildirişim çoğunlukla dil ile gerçekleştirilir. Denilebilir ki dil, uzun bir süreç ve zaman içerisinde planlanmamış bir biçimde, bildirişim için ortaya çıkmış doğal bir düzendir. Bu doğal düzendir ise her yönüyle dilbilimin çalışma konusudur.

Dilbilim; genel olarak dil olgusunun, özel olarak doğal dillerin incelenmesi için kuramlar ve olgular ortaya koyar. Dilbilimin konusu ya da nesnesi aynı dilsel topluluk üyelerinde ortaklaşa kullanılan bir sesli göstergeler dizgesi olan dildir. En genel tanımıyla dilbilim, dil yetisinin ve doğal dillerin bilimsel olarak incelenmesidir. Dil yetisi ise bir iletişim aracı yardımıyla insanlar arasındaki iletişimi sağlayan insana özgü bir yetidir.

¹⁰ Fatma Erkman-Akerson, *Dile genel Bir Bakış Türkçe Örneklerle*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2008, 31.

¹¹ Özcan Başkan, *Bildirişim İnsan-Dili Ve Ötesi*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2003, 15.

Buradaki iletişim aracı dildir. Her zaman özel olan ve değişen dillerin yanında dil yetisi insanın değişmeyen ve evrensel olan bir özelliğidir.¹²

Dil yetisi, insanın biyolojik özellikleri tarafından belirlenen bir yetidir. Bu yeti, insan genleri tarafından önceden belirlenmiş bir dil organına sahiptir ve yalnızca dile özeldir. Bu yetinin doğuştan var olduğu savı Evrensel Dilbilgisi tarafından savunulmaktadır. Bu yetinin varlığını savunanlara göre çevrenin sunduğu dil verisi sınırlı ve yetersizdir. Dil, bu sınırlı ve yetersiz veriyle öğrenilemeyecek kadar karmaşık ve soyut bir yapıya sahiptir. Ancak dil yetisi sayesinde çocuk kısa sürede dilin karmaşık yapısını çözümlyerek yetişkinlerin dil yeterliğine ulaşır. Dil edinimi sırasında çocuk, ona sunulan dil verisinin ötesinde bir üretkenlik sergiler. Sınırlı verilerle sınırsız dil yapıları üretmeye başlar. Özel dil bozuklukları dil yetisinin diğer bilişsel yetilerden bağımsız olduğu görüşünü desteklemektedir. Bu tür dil bozukluklarının olması, dil edinimini geciktirmektedir. Bununla birlikte diğer bilişsel alanlarda herhangi bir problem görünmemektedir. Bu durum dil yetisinin varlığını göstermekte, dil gelişiminin bu yeti ile gerçekleştiği düşünülmektedir.¹³

Dilbiliminin ana konusu olan dil yetisinin kimi bireylerde yeterince gelişmediğini özel dil bozuklarından dolayı görmek mümkündür. Bu dil bozukluklarının yanında bazı bilişsel engeli olan bireylerde de dil kullanımının çeşitli nedenlerden normal bireylere göre yeterli düzeyde olmadığı sık sık gözlemlenen bir gerçektir. Gerek özel dil bozukluğu bulunan gerek farklı bilişsel engeli olanlar için dil ediniminde önemli bir rolü olan dil yetisinin bu yönüyle ele alınması yine dilbilimin araştırma alanına girecektir. Dil yetisinin yeteri kadar gelişmemesinden ya da farklı nedenlerden dolayı dil ediniminin gecikmesinin dilbilimin inceleme alanı olması KD çalışmalarını da doğrudan doğruya dilbilimin çalışma alanında düşünmemize neden olmaktadır. Zira KD, doğal dilin kullanılmasının önündeki engelleri ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yaparken dil bozukluğu olanların, bilişsel engeli olanların, pek çok nedenden dolayı dilin dört temel becerisinde yetersizliği olanların dil yetilerini maksimum düzeyde kullanmalarının yollarını aramaktadır. KD bunu yaparken

¹² Zeynel Kıran, Ayşe Eziler Kıran, *Dilbilime Giriş*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, 46-47.

¹³ Dilek Uygun, "Evrensel Dilbilgisi ve Dil Yetisi: Eleştiriler, Yeni Yaklaşımlar", *Dilbilim* (15), 2012, 276.

dilbilimin biçimbilim, anlambilim, sözdizim vb. verilerinden ve yine dilbilimin toplumdilbilim, edimbilim, leksikoloji, sinirdilbilim vb. yöntem ve kavramlarından faydalanmaktadır. Bütün bunlardan dolayı KD ilerde dilbilimin önemli çalışma konularından biri olmak üzeredir.

KD çalışmalarında ve yönergelerinde ortaya konulan dil yapısı, çok basitten karmaşık bilgilere adım adım bir yaklaşımı benimsemekte ve bu yaklaşım deneyimsiz okuyucular için bile bir başarı duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Böylece okuryazarlık düzeyi düşük ya da konu bilgisi zayıf olan kişiler için adım adım ve çözüm odaklı bir dil kullanımı önerilmektedir. KD'deki dil kullanımı, tekerlekli sandalye kullanan engelliler için düzenlenen rampalarla aynı mantıkla çalışır. KD kullanıcısı başlangıçta birkaç satır okuyabilir, bir konuyu anlayabilir, ilerleyen günlerde bilgisini derinleştirebilir, ideal olarak kendi sözcük dağarcığını genişletebilir ve daha yüksek bir seviyeye devam edebilir.¹⁴ Bu durum doğal olarak gelişen dil yetisinin her birey için maksimum düzeyde kullanımı ile eş değerdir. Doğrudan dil yetisini ve dil kullanımını konu edinen bu durum dilbilim ile KD'in kesişim noktasını oluşturur.

Dilbilimci, bireyler arasında dilsel alışverişin nasıl işlediği ile ilgilenmektedir. 'Nasıl olup da iletişim kurulabiliyor, iki tarafın birbirini anlaması için ne gibi uzlaşmalar gerekmektedir? Nasıl oluyor da bir şey aktarırken kendimizi anlaşılır kılıyoruz? Hangi ortak kurallara uyuyoruz da karşımızdaki bizim aktarmak istediğimizi tam olarak anlıyor?' gibi sorular bir dilbilimcinin en çok merak ettiği sorular arasında yer almaktadır. Dilbilimci, dilin aktarım özellikleriyle ilgilenir; aktarılanın doğru olup olmadığını sorusu dilbilimcinin alanı dışındadır. Doğruluk, dilbilimciye göre bir ahlak sorunudur ve başka disiplinlerin konusudur. Ama dilbilimci, bir yalanın nasıl olup da inandırıcı kılındığını da ele almaktadır.¹⁵

Gerçek olmayan bir bilginin yazılı ya da sözlü bir kullanımda gerçekmiş gibi sunulması ve inandırıcı olabilmesi ne kadar dilbilimciyi ilgilendiriyorsa içinde bir mesaj, bir bilgi yer alan dilsel iletinin alıcıya ulaşmaması, erişilebilir olmaması da o kadar dilbilimciyi ilgilendirir. Verici-alıcı-bağlam-kod-kanal kavramları çerçevesinde 'Dilsel alışveriş nasıl

¹⁴ Walburga Fröhlich, Klaus Candussi, "Easy Language in Austria" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 40.

¹⁵ Erkman Akerson-Ozil 1998'den akt. Fatma Erkman-Akerson, *a.g.e.*, 35-36.

işlevselliğini yitirmektedir? Nasıl olup da iletişim gerçekleşmemektedir? Nasıl oluyor da bir şey aktarılırken anlaşılır olmuyor?' soruları bir dilbilimcinin ilgilenebileceği sorulardır.

Bütün bu sorular ve bu sorulara verilecek cevaplar bir dilbilimcinin dikkatini KD'nin en çok üzerinde durduğu 'erişebilirlik' kavramına yöneltilir.

Bilişsel ve fiziksel engellilerle ilişkilendirmeye alışkın olduğumuz "Erişebilirlik" kavramı esasen erişilebilir olma, kullanılabilir olma düşüncesine dayanan evrensel ve kapsayıcı bir kavramdır ve sadece engelli kişilerle bağlantılı değildir. KD'de erişilebilir olma, anlamlandırma ve yeniden hatırlama süreçleri vardır. Erişebilirlik, çok boyutlu iletişim dünyası da dahil olmak üzere çeşitli alanlarda günlük hayatımızın bir parçası hâline gelmiştir. Fiziksel bir kavram olan erişilebilirlik, bir şeyin kullanıcı odaklı, bilişsel olarak etkili ve tatmin edici olduğu kullanılabilirlik ile karıştırılmamalıdır. İletişimde kullanılabilirlik, büyük ölçüde metnin kolay bir biçimde anlaşılabilirliği ile ilgilidir ve bir anlam dizgesini aktaran herhangi bir şey olarak düşünülmektedir. Metnin kolayca indirgenme süreci, bir metnin "daha anlaşılır bir eşdeğere" dönüştürülmesini veya çevrilmesini ifade eder.¹⁶ Anlaşılabilirlik, bir metnin bir bütün olarak anlaşıldığı, dolayısıyla büyük oranda kullanılabilir olduğu ve sonuç olarak da erişilebilir olduğudur.¹⁷ Dilsel bir alışverişin türlü engellerle yapılamaması aynı zamanda dilsel alışverişin iki karşıt tarafının birbirine erişebilir olmamasıdır. İletişimde alıcı ve verici arasında aktarılan bir şeyin anlaşılıyor olmaması onun aynı zamanda erişilebilir olmadığını da göstermektedir.

Günlük yaşamda herkes için erişilir olması beklenen metinler, yalnızca engelli insanlar için değil pek çok iletişim durumunda herkes için engel barındırabilir. Uzmanlık gerektiren bir metnin anlaşılması sürecinde sıradan dil kullanıcıları da metnin dışına itilebilir, metne nüfuz edemeyebilir ya da bu metinler baskı ve stres altında her bir dil kullanıcısı için başlı başına bir engel olabilir.¹⁸ Bundan dolayı iletişimsel dışlanmanın önüne geçen herhangi bir kolay veya kolayca indirgenmiş iletişim biçimi için "erişilebilir iletişim" ifadesi tercih edilmektedir.¹⁹ Erişilebilir iletişim ise

¹⁶ Saggion ve ark. 2010'dan akt. Elisa Perego, *a.g.e.*, 21.

¹⁷ Elisa Perego, *a.g.e.*, 21.

¹⁸ Christiane Maaß, *a.g.e.* 2020, 11-26.

¹⁹ Elisa Perego, *a.g.e.*, 21.

esasinda dogal dilin herkes tarafından kullanılabilir olmasidir. KD'nin en buyuk amaci herkes icin erisilebilir iletisimi saglamaktir. Erisilebilir iletisim, (konusma bozuklugu, bilişsel kısıtlık yaşıyanlar gibi farklı dil seviyelerinde olanların oluşturdugu) farklı dilsel topluluk üyelerinin kendi içinde ya da diğ er dilsel topluluklar arasında ortak göstergeler dizgesinin nasıl oluştug unu ve kullanıld ığını araştıran dilbilim ile KD'nin diğ er bir kesişim noktasıdır.

Sıradan insan Türkçeyi iletisim amacıyla kullanırken, onun kurallarını bilmeden kullanır. Başka bir deyişle, kullandığı bu dilsel kodun bilincinde değıldir. Oysa dilbilimci, dilsel kodun bilgisine ancak onun maddi gerç ekleşmelerini gözlemleyerek ulaşır. Onun için dilbilim, deneysel bir bilimdir çünkü gözleme dayanır. Bu gözlem de dil olgularını, yani tümceler içerir. Söz konusu bu tümceler dil göstergelerini bir bilgiye bağladıkları için dilbilimci sadece dil göstergelerini değıl, ayrıca üretilen iletilerin anlamını da bilmek zorundadır. Dilbilimci gözlem verilerine kuramsal olarak da yaklaşabilir. Dilbilimci, tümevarım yoluyla, dilbilimci o dili konuşanların dilsel edincini açıklamaya yönelik kurallar dizgesi oluşturabilir. Bu kurallar dizgesi, tümdengelim yoluyla doğru dilsel davranışlar elde edilmesine olanak sağ larsa ancak o zaman geçerlidir. Bir dilin, örneğ in Türkçenin dilbilgisi dilsel edinç ile benzer biçimde işlemeye yönelik zihinsel bir yapıdır, çünkü iletileri doğru olarak kodlamaya, kodlanan şeyi çözmeye izin vermelidir. Dilbilgisinin her zaman dilsel edinci açıkladığı söylenemez çünkü edinç gözlemlenebilir bir veri değıldir. Dilbilgisi bu edincin sadece taslağıdır. Böylece dilbilim; sadece deneysel bir bilim değıl, aynı zamanda kuramsal bir bilimdir. Kısacası dilbilim özgül bir nesne olarak dogal dilleri ele aldığı için bir bilimdir. Görüldüğü gibi kuramlar oluşturur, betimleme ve çözümlenme yöntemlerini belirtir. Bilimsel olarak çözümlenmenin gereklerine uyar. Her bilimsel inceleme, bir yöntem ve geçirdiğı evrelerle kendini ortaya koyar. Bunlar: gözlemeleme, betimleme, açıklama ve genelleştirme yani kural oluşturma evreleridir.²⁰

---

²⁰ Zeynel Kiran, Ayş e Eziler Kiran, *a.g.e.*, 69-70.

KD; dilbilimin yukarıda anlatılan gözleme, betimleme, açıklama ve kural oluşturma aşamalarından sonra belirlenmiş ve oluşturulmuş bir dil biçimidir. KD'de önce gözlem aşamasının olduğu aşıkardır. Bir ihtiyaç sonucu ortaya çıkmıştır. Çeşitli dil kullanıcılarının Standart Dil ile her türlü bilgiye ve anlama ulaşamaması bu gözlemin ilk adımı olmuştur. En son PIAAC (The Programme for the International Assessment of Adult Competencies/Yetişkin Yeterliliklerinin Uluslararası Değerlendirmesi Programı) sonuçlarına göre, araştırmaya katılan ülkelerdeki yetişkinlerin %4,9 ila %27,7'si yalnızca en düşük okuryazarlık yeterliliğine sahiptir.²¹ Bu sonuçlara dayanarak, çok sayıda insanın günlük yaşamlarında, örneğin yetkililerle etkileşimde bulunurken KD'ye ihtiyaç duyduğu sonucunu çıkarabiliriz. Bazı insanlar belirli bilgileri anlayamadığında, diğerleri bu bilgileri kolayca indirgemmiştir. İnsanlar arasındaki etkileşimdeki bu tür insani faaliyetler, genel etik standartlar ve değerlerden kaynaklanmaktadır. İletişime katılımı sağlamak ve dışlanmayı önlemek için yapılan gözlemler KD'ye olan ihtiyacı kendiliğinden ortaya koymuştur.²² Bu gözlem aşamasından sonra 'Kolay Dil kimler içindir? Hedef gruplar, hedef kitleler, kullanıcı grupları, son kullanıcılar, alıcılar veya yararlanıcılar kimler olmalıdır? Bilişsel engelli, özel dilsel ihtiyaçları olanlar, bilişsel bozuklukları veya dil bozuklukları olan insanlar için KD bir gereklilik midir? Göçmen kökenli insanlara mı yoksa ikinci dil öğrenenlere mi yöneliktir?' soruları ile KD betimlenmeye çalışılmış ve hâlihazırda bu betimlenme süreci devam etmektedir. Ve yine KD çalışanlar bu sorulara cevaplar vererek açıklamalarda bulunmuş ve bulunmaya devam etmektedirler. Genelleştirme ve kural oluşturma aşamasında KD; 'Standart Dil'i, KD'ye dönüştürme sürecini ne olarak adlandırmalıyız? Değiştirme, (dil içi) çeviri veya uyarlama terimleri bu sürecin tanımlanmasını kolaylaştırır mı? KD için çeşitli öneriler, talimatlar, yönergeler, kurallar veya standartlar belirlemeli miyiz?' sorularına cevap vermiş ve bu sorulara her geçen gün yeni cevaplar aramaktadır.

²¹ OECD, Skills Outlook: First Results from the Survey of Adult Skills. Paris: OECD Publishing, 2013, 23. <
[https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20\(eng\)--full%20v12-eBook%20\(04%2011%202013\).pdf](https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20(eng)--full%20v12-eBook%20(04%2011%202013).pdf) >. Erişim tarihi: 03.05.2024.-

²² Christiane Maaß, Isabel Rink, "Über das Handbuch Barrierefreie Kommunikation" in *Handbuch Barrierefreie Kommunikation*, (Ed. Christiane Maaß und Isabel Rink), Frank & Timme, Berlin 2019.

Dilbilgisel Açıdan Kolay Dil

Her dil değişkesi, oluşum aşamasında kendi kurallarını da belirlemektedir. Bu kurallar, hem dil değişkesinin sınırlarını belirler hem de öğretici ve öğreniciye türlü kolaylıklar sağlar. KD uygulamalarının oldukça ileri bir düzeyde olduğu ülkeler göz önüne alındığında genellikle uygulama aşamasından sonra KD kurallarının ortaya konulduğu²³ gözlemlenmektedir. Bu kurallar, her aşamada ve her yeni hedef kitle çalışmasında güncellenmektedir. Bununla birlikte gözlemlenen ve değişmeyen bir diğer kural ise KD'nin standart dilin dilbilgisi kurallarına bağlı kalmasıdır. Zira her dil, kendi dilbilgisi kuralları çerçevesinde bir KD meydana getirmekte ve meydana getirdiği KD ile iletişimin önündeki engelleri aşmaktadır. İletişimin önündeki engellerin aşılması aynı zamanda dilin kurallarını anlamakta ve anlamlandırmakta zorlanan kişilere yeni bir anlam kapısı açmaktadır. KD kullanıcıları, dili işlevsel bir biçimde kullandıkları gibi dili ve dilin kurallarını da öğrenmeye başlayacaklardır. Başka bir ifadeyle Standart Dil'den faydalanılarak oluşturulan KD, Standart Dil'in öğrenimini de kolaylaştıracaktır. Bu kolaylaştırma dilbilgisel açıdan KD'nin neden önemli olduğunu da göstermektedir.

Dil bilmek, algılanan bir iletinin içeriğini anlayabilmek ve dinleyiciler tarafından anlaşılabilen bir iletiyi oluşturabilmektir. Başka bir deyişle, dil bilmek algılanan/duyulan iletinin içerdiği sesleri ayırt edebilme ve ayırt edilen seslerin bileşimlerinden hangilerinin anlamlı olduğunu, bu anlamın ne olduğunu anlayabilmektir. Söyleneni anlayabilmek için o dilde söylenenleri anlamlı birimlere ayırmak gerekmektedir. Dil bilmenin bir boyutu, söyleneni anlamlı birimlere ayırabilmek demektir. Bir konuşucu için ise dil bilmek, dinleyiciler tarafından anlaşılabilen, kabul edilebilen bir ileti oluşturabilmek demektir. Başka bir deyişle, dil bilmenin bir başka boyutu da konuşucu tarafından dinleyicinin kabul edeceği biçimde dil birimlerinin birleştirilmesidir. Her dil için hangi birimlerin gerekli olduğunu, hangi yapı için hangi birimlerin seçileceğini ve bu birimlerin nasıl birleştirildiğini bilmeyen kişiler, o dili bilmiyordur. Dil, bir kurallar

²³ Ülkemizde yapılan KD çalışmaları kuramdan uygulamaya gidilerek gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmalarda kuramdan uygulamaya gidilecek olması bir dezavantaj olarak görülmemelidir. Çünkü kuramsal çalışmalardan elde edilen bulgularla geliştirilen uygulamalar rastgele değil bilimsel olarak tasarlanmış ilkeler doğrultusunda geliştirilecektir.

dizgesidir. Bir dizge, o dizgeyi oluşturan birimlerden ve o birimlerin kurallı biçimde dizilişinden oluşur. Dil bilmek, o dilin birimlerini ve birimler ile ilgili kuralları bilmek demektir.²⁴

Dillerin birimleri ve kuralları üzerine çalışan dilbilim ve dilbilgisi yan yana çok kullanılan, kimi zaman birbiriyle karıştırılan kavramlardır. Saussure'den sonra dilbilim, dil incelemelerindeki tarihsel yaklaşımların terk edilerek eş zamanlı bir bakış açısıyla dil olgularının ele alınmasını öneren, kural koymayı değil, dilin doğasını, işleyişini doğru betimlemeyi hedefleyen bir alan olmuştur. Dilbilgisi ise dilbilimin tersine kural koyucu, tarihsel, karşılaştırmalı dil çalışmalarını benimsemiştir. Bu yönleriyle dilbilgisi öznel, kuralcı, dilin iyi ve doğru kullanımını önceleyen ve yazınsal metinlerle sınırlandırılmış bir alandır. Dilbilim ve dilbilgisi birbirlerini besleyen alanlar gibi görülebilir. Ancak dilbilim, dilbilgisine göre daha geniş bir alanı kapsamaktadır.²⁵

Bugün on altı Avrupa ülkesinde çeşitli alanlarda uygulanmaya başlanan KD kullanımında dillere özgü kuralların konulmasından kaçınılmaktadır. Kurallardan ziyade yönergeler oluşturmak bugün çok daha tercih edilen bir yaklaşım olarak göze çarpmaktadır.²⁶ KD, iletişim önündeki engellerin ne olduğunu anlamak ve bu engelleri ortadan kaldırmak için kural koymaktan ziyade belirli yönergeler belirleyip iletilmek istenen anlamın alıcıya ulaşması için neler yapılabilir düşüncesinden hareketle yeni bir kod sistemi oluşturmak istemektedir. Bir dilin dilsel birimlerinin aynı dilin daha az karmaşık dilsel birimlerine ikame edilmesi ve yeniden formüle edilmesi olduğu için dil içi çeviri olarak düşünülebilecek KD²⁷, halihazırda kullanılan Standart Dil'in dilbilgisi ve yazım kurallarına uyarak oluşturulmaktadır.

²⁴ Sumru Özsoy, Ayla Balcı, Ümit Deniz Turan, *Genel Dilbilim-1*, (Editör: Sumru Özsoy-Zeynep Erk Emeksiz), T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir 2011, 3-4.

²⁵ Caner Kerimoğlu, *Genel Dilbilime Giriş Kuram ve Uygulamalarla Dilbilim, Göstergebilim ve Türkoloji*, Pegem Akademi, Ankara 2014, 3.

²⁶ Elisa Perego, *a.g.e.*, 42.

²⁷ Silvia Hansen-Schirra, Jean Nitzke, Silke Gutermuth, Christiane Maaß, Isabel Rink, "Technologies for the Translation of Specialised Texts in Easy Language" in *Easy Language Research: Text and User Perspectives*, (Ed. Silvia Hansen-Schirra-Christian Maaß), Frank & Timme, Berlin 2020, 99-127.

Bununla birlikte ilk KD uygulamalarında ve bugün hâlâ bazı ülkelerde KD'ye ait kuralların olması gerektiği düşünülmektedir. Bu düşünceyi destekleyenler bu kural setinin dilsel olarak motive edilmiş, sürekli revize edilmiş ve bilimsel olarak kontrol edilmiş avantajlarının olduğunu düşünmektedirler. Bu kuralları içeren kılavuzlar, Standart Dil'den KD'ye çeviri yapmak için dil sistemine ilişkin temel ilkeler sunar.²⁸ Bu kuralların yanında noktalama işaretlerine ilişkin kurallar da belirlenmeye çalışır.²⁹ KD'nin gerekli olduğunu düşünen ve kendi dilinin KD uyarlamaları üzerine çalışan her ülkenin kendi dilinin farklı bir KD'si ortaya konulmaktadır. Her dilin dilbilgisi kuralları farklıdır, bundan dolayı her bir dilin KD'si kendi dilinin dilbilgisi kurallarına göre oluşmaktadır. Örnek vermek gerekirse Türkçenin dilbilgisi kuralları çerçevesinde Türkçe KD kuralları oluşturulacaktır. Zira Avrupa dillerine göre oluşturulmuş kurallar seti Türkçenin yapısına uymayacaktır. Bununla birlikte son dönem KD çalışmalarında gelinen nokta KD'nin evrensel bir ihtiyaç olduğu, evrensel KD³⁰ yönergeleri ve ilkeleri belirlemek gerektiği yönündedir. Bu yönerge ve ilkeler her dilin KD uygulamasında yönlendirici olmakla birlikte zorlayıcı değildir.

KD; ana dilde oluşturulmuş olan bir metni okumayı, metnin içeriğini anlamayı ve biçimini görmeyi kolaylaştıran bir dil türü olarak da tanımlanmaktadır. Her kesimden ana dil konuşuru için dil öğrenimini ve öğretimini kolaylaştıracaktır. Kendisi için okunması ve anlaşılması zor metinlere nüfuz edemeyen ve çeşitli sebeplerden dolayı iletişim engeli bulunan dil kullanıcıları için KD'ye uyarlanmış metin biçimleri dilin kullanımı için imkân tanıyacaktır. Dili eğitilmiş bir anadil konuşuru gibi kullanamayan bir kimse için dilin hiçbir kuralı bir anlam ifade etmez iken bu metinler sayesinde dili kullanan her bir birey için dil, anlamlı bir kurallar bütünü olarak kendi yaşamları içinde önem kazanacaktır. KD, Standart Dil'den bağımsız değildir ve kendi gelişim yolunu takip ederken Standart

²⁸ Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Das Regelbuch. [Easy Language. The rulebook]*, Lit Verlag, Münster 2015, 76-81.

²⁹ Jean NITZKE, Silvia Hansen-Schirra, Ann-Kathrin Habig, Silke Gutermuth, "Translating subtitles into Easy Language: First considerations and empirical investigations" in *Translation, Mediation and Accessibility for Linguistic Minorities*, (Ed. María Pilar Castillo Bernal, Marta Estévez Grossi), Frank and Timme, Berlin 2022, 130.

³⁰ Evrensel KD kuralları daha çok biçimi ilgilendirmektedir.

Dil'in gelişim yolundan ayrılamaz. Bu yönüyle KD bir Standart Dil içinde yeni dilbilgisi kuralları önermese de var olan ve sınırlı bir biçimde kullanılan kuralların öğrenimine katkıda bulunacaktır.

Dilbilgisinin eski metinleri açıklamak, yabancı bir dili öğrenmek ya da öğretmek, kendi anadilini doğru bir biçimde yazma ve konuşmayı öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçları olmuştur. Bu yönleriyle dilbilgisinin öncelikli amacı eğitim ve öğretime yöneliktir. Dilbilgisi kitapları okurlara bir dilin kullanımını yöneten kurallar konusunda bilgi verir. Başka bir deyişle, bir dili incelemek; sözcükleri, onların birleşim kurallarını, düzenlenişini yani o dilin dilbilgisini öğrenmektir. Onun için dilbilgisi bir dilin kullanım kılavuzudur. Bize okuma yazma sanatını, sesleri, harfleri, sözcükleri ve tümceleri en doğru, en etkili kullanım kurallarını öğretir. Dolayısıyla dilbilgisi genellikle kuralcıdır, yani 'iyi bir kullanım'ı benimsetmeye çalışır.³¹

KD uygulamalarında bugün her ne kadar kuraldan çok yönergelerle göre hareket edilmesi benimsense de özellikle KD uygulayıcıları, uzmanları, metin üreticileri için kuralları içeren kılavuzlar da bulunmaktadır. Bu kılavuzlar elbette Standart Dil merkeze alınarak oluşturulmaktadır. Bununla birlikte metin oluşturma ve çeviri süreçlerini sürdürmek için bu kurallar hiçbir zaman yeterli olmayacaktır. Bu kurallar seti veya yönergeler, uygulamalar arttıkça ve hedef kitlenin ihtiyaçları değiştiğçe revize edilecektir. Bu yönüyle bir dilin dilbilgisi kadar sabit ve kalıcı değildir.

Mevcut KD yönergeleri, KD'nin temel ilkelerini altı farklı kategoriye ayırır: *Metin biçimlendirme, morfoloji, sözlükbilim, sözdizimi, metin tasarımı ve KD metinlerindeki çözümler*.³² KD uygulamalarına temel teşkil eden IFLA'nın (1997, 2010) dil uyarlamaları için yönergeleri arasında ilk dikkati çeken şey somut metin yazmak ve soyut dilden kaçınmaktır.³³ Bu yönergelerde (Inclusion Europe) genel olarak benimsenen ilkeler de şu şekilde belirlenmiştir: 1) Okuyucu ve okuyucunun normal yaşam durumları düşünülmeli ve yalnızca gerekli bilgiler eklenmelidir. 2) Kolay ve kullanım

³¹ Zeynel Kıran, Ayşe Eziler Kıran, *a.g.e.*, 48-49; 65.

³² Gunta Anča, Irīna Meļņika, "Easy Language in Latvia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 315.

³³ Mirjana Lenček, Jelena Kuvač Kraljevič, "Easy Language in Croatia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 101.

sıklığı yüksek sözcükler kullanılmalı veya karmaşık olanlar açıklanmalı, somut örnekler eklenmeli ve kısa cümleler kurulmalıdır. 3) İroniler, metaforlar, çift anlamlar, yabancı kelimeler veya uzman jargonu kullanmaktan kaçınılmalıdır. 4) Pasif yüklemeler yerine aktif yüklemeler kullanılmalıdır.³⁴

Dilin yanı sıra metnin görsel biçimi de önemlidir. Sadece metni okunabilir hâle getirmek ve bilgi düzenlemesini sağlamak için değil, aynı zamanda okumakta zorlanan bireylerin dikkatlerini çekmek için de bu çok önemlidir. Metnin görsel düzenlemeleri, metin biçimlendirme ve metin organizasyonunu ifade etmektedir.³⁵ *Kolay Okuma* formatındaki yazılı bilgiler, metni anlamaya ve göstermeye yardımcı olmak için resimler, diyagramlar, semboller ve fotoğrafları kullanır. Bununla birlikte resim ve metnin beraber kullanılmasında bazı şeylere dikkat edilmelidir. Öncelikle hangi resmin hangi metin parçasını desteklediğinden emin olunmalıdır. Resimlerin anlaşılması kolay olmalıdır. Resimler sola yaslanmalıdır. Resimlerle birlikte çizimler, fotoğraflar veya diğer görüntüler de kullanılabilir. Resimlerin mümkün olduğunca büyük olduğundan emin olunmalıdır.³⁶

KD, Standart Dil'in dilbilgisi kuralları içerisinde kalmakla beraber bu kuralları kullanırken anlaşılmanın önünde engel oluşturmayacak biçimde kullanmayı tercih etmektedir. Bundan dolayı KD'nin Standart Dil'in çatısı altında kendine özgü bir biçim bilgisi, sözdizimi ve anlam bilgisi anlayışı ortaya çıkmaktadır. Buna KD'nin biçimbilimsel, sözdizimsel ve anlambilimsel kuralları demek elbette mümkündür.

Standart dillerdeki sözdizimden hareketle oluşturulacak KD'de cümle, anlamı alıcıya ulaştıran, mesajı ileten bütündür. Anlam barındıran bir bütün olan cümlenin olabildiğince anlaşılır olması gerekmektedir. Cümlenin anlaşılır olması Standart Dil'de yer alan doğru cümlelerde aranan

---

³⁴ Silvie Cinková, Camille Latimier, "Easy Language in Czechia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 129.

³⁵ Mirjana Lenček, Jelena Kuvač Kraljevič, "Easy Language in Croatia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 103.

³⁶ Deborah Chinn, Susan Buell, "Easy Language in the UK" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, 638.

özelliklerle hemen hemen aynıdır. Bununla birlikte KD'nin hedef kitleleri düşünüldüğünde bu kuralları KD hedef kitlelerine göre yeniden düşünmek gerekmektedir.

KD'nin pek çok hedef kitlesi bulunmaktadır. Bütün hedef kitlelerinin ortak özelliği bir cümlede yer alan anlamı Standart Dil kullanıcıları kadar kesin bir biçimde algılayamamalarıdır. Bunun derecesi elbette hedef kitleden hedef kitleye değişebilir. Fakat KD metinlerini oluşturanların birleştiği ortak nokta anlamın açık ve net bir şekilde alıcı tarafından anlaşılmasıdır. Bundan dolayı KD metinleri oluşturulurken tek bir bağlamda metinlerin oluşturulması, bağlamdan kopuk cümlelerin kurulmaması, anlamı belirsizleştirecek zıt ve eş anlamlı kullanımlardan kaçınılması, basit yapıya kısa cümlelerin kullanılması en çok dikkat edilmesi gereken noktalardır. Bütün bunlar dilbilgisini ve dilbilimini ilgilendiren konulardır. KD bütün bu yönleriyle hem dilbilgisinin hem de dilbilimin kesiştiği noktada durmaktadır.

KD, zengin ve kompleks bir dil yapısının üstünde oluşturulmuş karmaşık olmayan bir görünümdür. KD'de sözcük türleri, çekimlik dil birimleri, yapımlık dil birimleri, sesler, ses birimler, yüklem ve özne başta olmak üzere söz dizimin bütün birimlerinin olması KD'yi hem dilbilgisinin hem de dilbilimin bir konusu hâline getirir.

S o n u ç

Dili oluşturan toplum ve toplumsal ilişkilerdir. Gerek toplum gerekse toplumu oluşturan her bir bireyin dilin kullanımı konusunda seçimler yapar. Bu seçimler de toplumu ve bireyleri ilgilendiren yeni düzenlemeleri beraberinde getirir. Bugün pek çok modern toplumda yaygınlaşmaya başlayan KD kullanımı da bunlardan biridir.

Türkçe alanyazında çok bilinmeyen, toplumda ve devletin çeşitli kurumlarında daha önce karşılaşılmayan bir kavram olan KD, bugün bazı ülkelerde ihtiyaç duyulan alanlarda zorunlu bir dil kullanımı hâline gelmiştir. KD, dil yetersizliği başta olmak üzere pek çok kimse için gerekli bir dil değişkesidir. Dilsel iletişimi sağlamak için gerekli dil yeterliliğine sahip olmayanlara erişilebilir bir iletişim ve sosyalleşme imkânı yaratmaktadır. Standart Dil'i yeterince ve gereğince kullanabilen sağlıklı bireylerin farkında olmadığı iletişim engelli pek çok kimse için erişilebilir

bir iletişim her adımda dünyanın yeniden keşfedilmesi kadar önemlidir. Zira anlam, anlama, anlamlandırma ve yorumlama bir insan için yaşamını devam ettirmesi ve varlığının farkına varabilmesi açısından olağanüstü bir fırsattır. İnsanoğlu kendisini çevreleyen dünyayı anladığı ve bu dünyayı anlamlandırdığı ölçüde yaşadığını hissedebilmektedir. Erişilebilir iletişimden ne kadar uzaksa dilsel yönden sağlıklı bir bireyin yaşadığı yaşamdan da o kadar uzaktır. İnsan hakları açısından değerlendirildiğinde iletişime dâhil olma konusunda erişilebilir iletişime katılmayanlar için bir eşitsizlik söz konusudur. Bu eşitsizlik de ancak ve ancak anlam ve anlamlandırmanın, herkes için iletişimin önündeki engellerin kaldırılmasıyla mümkün olacaktır. Bunu sağlayacak olan da KD ve KD uygulamalarıdır.

KD'de en önemli amaç anlam iletmek, iletmek istediğimiz anlamın herkese ulaşmasını dolayısıyla da iletişimi sağlamaktır. Başka bir ifade ile anlamın önündeki engelleri kaldırmaktır. Anlamın önündeki engellerin kaldırılması ile gerek bilişsel gerek eğitim ya da farklı nedenlerden dolayı engeli olanlar da anlama ve anlamlandırma imkânına kavuşacaktır. Bu anlam, anlama ve anlamlandırma süreci de yine belirli yapılar, belirli parça bütün ilişkileri içerisinde verilecek ve yine tüm bu kurgu ses yoluyla iletilecektir. Bütün bunlardan dolayı dilin en temel bileşenleri aynı zamanda KD'nin de tüm bileşenleri olacaktır. Dolayısıyla KD pek çok açıdan dilbilimin yeni bir alt çalışma alanı olacaktır. Bugün yapay zeka uygulamalarına yoğunlaşan dilbilim dilin en temel konularından biri olan ve sesten anlama uzanan bildirişimi konu edinmeye devam edecektir. Zira dilin üretkenliği devam edecek, bu üretkenlik belirli kurallar içerisinde gerçekleşecek ve dil değişimini, dönüşümünü sürdürecektir. KD'ye dilin bütün bu özellikleri ile beraber ihtiyaç duyulmaya devam edilecektir.

Dilbilimin temel araştırma sorularından birini oluşturan dilin üretken bir sistem olması, insan zihninin sınırlı sayıda yapı ile sınırsız cümle üretebilmesi, buna olanak tanıyan dilin altında yatan kurallar bütünüünün neler olduğu ile ilgilidir. Dilin bu önemli özelliği aynı zamanda KD için de geçerlidir. Zira KD, her ne kadar Standart Dil'in bir değişkesi olsa da Standart Dil için geçerli olan bu kural KD için de geçerlidir. KD'de de sınırlı yapı ile sınırsız ama daha anlaşılır cümle ve dil yapısı üretilcektir. KD bunu, Standart Dil'den faydalanarak kendine özgü olarak oluşturduğu kurallar ile gerçekleştirecektir. KD, değişkesi olduğu Standart Dil gibi

değişmeye ve dönüşmeye devam edecektir. Yeni iletişim kurma ihtiyaçlarına da bağlı olarak Standart Dil'in değişimi, gelişimi, farklılaşması o Standart Dil'in değişkesi olan KD'nin de zaman içerisinde değişimine neden olacaktır. Doğal olarak KD de sürekli bir değişim ve dönüşüm yaşayacaktır.

KAYNAKÇA

ANÇA, Gunta, Irīna Meļņika, "Easy Language in Latvia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 305-326.

BAŞKAN, Özcan, *Bildirışim İnsan-Dili Ve Ötesi*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2003.

BOCK, M. Bettina, Sandra Pappert, *Leichte Sprache, Einfache Sprache, verständliche Sprache*, Narr Francke Attempto, Tübingen 2023.

BOHMAN, Ulla, "Easy Language in Sweden" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 202, p. 527-568.

CHINN, Deborah, Susan Buell, "Easy Language in the UK" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 623-657.

CINKOVÁ, Silvie, Camille Latimier, "Easy Language in Czechia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 119-148.

Erasmus + Programme Guide, (2019). https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/erasmus-plus-programme-guide-2019_en_1.pdf. Erişim tarihi: 03.05.2024.

ERKMAN-AKERSON, Fatma, *Dile genel Bir Bakış Türkçe Örneklerle*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2008.

FRÖHLICH, Walburga, Klaus Candussi, "Easy Language in Austria" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 27-52.

- GÖKTEPE, Fayıka, Sine Demirkıvıran, "Türkçe Kolay Dil'e İlk Yaklaşımlar", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 51 (Bahar 2024), İstanbul 2024, s. 297-332.
- HANSEN-SCHİRRA, Silvia, Jean Nitzke, Silke Gutermuth, Christiane Maaß, Isabel Rink, "Technologies for the Translation of Specialised Texts in Easy Language" in *Easy Language Research: Text and User Perspectives*, (Ed. Silvia Hansen-Schirra-Christiane Maaß), Frank & Timme, Berlin 2020, p. 99-127.
- IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Guidelines for easy-to-read materials. Revision by Misako Nomura, Gyda Skat Nielsen, and Bror Tronbacke. The Hague: IFLA Headquarters, 2010. Print. IFLA Professional Reports 120. Also available at <<https://www.ifla.org/resources/?oPubId=6268> >. Erişim tarihi: 03.05.2024.
- INCLUSION EUROPE. Information for all European standards for making information easy to read and understand. <<https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read-standards-guidelines/>>. Erişim tarihi: 03.05.2024.
- KERİMOĞLU, Caner, *Genel Dilbilime Giriş Kuram ve Uygulamalarla Dilbilim, Göstergibilim ve Türkoloji*, Pegem Akademi, Ankara 2014.
- KIRAN, Zeynel, Ayşe Eziler Kiran, *Dilbilime Giriş*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- LENČEK, Mirjana, Jelena Kuvač Kraljevič, "Easy Language in Croatia" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 91-118.
- LINDHOLM, Camilla, Ulla Vanhatalo, "Introduction", in *Handbook of Easy Language in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo), Frank und Timme, Berlin 2021, p. 11-26.
- MAAß, Christiane, *Leichte Sprache. Das Regelbuch. [Easy Language. The rulebook]*, Lit Verlag, Münster 2015.

- MAAß, Christiane, *Easy Language-Plain Language-Easy Language Plus Balancing Comprehensibility and Acceptability*, Frank & Timme, Berlin 2020.
- MAAß, Christiane, Isabel Rink, "Über das Handbuch Barrierefreie Kommunikation" in *Handbuch Barrierefreie Kommunikation*, (Ed. Christiane Maaß und Isabel Rink), Frank & Timme, Berlin 2019, p. 17-25.
- MOONEN, Xavier, "Easy Language in the Netherlands" in *Handbook of Easy Languages in Europe*, (Ed. Camilla Lindholm and Ulla Vanhatalo), Frank and Timme, Berlin 2021, p. 345-370.
- NITZKE, Jean, Silvia Hansen-Schirra, Ann-Kathrin Habig, Silke Gutermuth, "Translating subtitles into Easy Language: First considerations and empirical investigations" in *Translation, Mediation and Accessibility for Linguistic Minorities*, (Ed. María Pilar Castillo Bernal, Marta Estévez Grossi), Frank and Timme, Berlin 2022, p. 127-144.
- OECD Skills Outlook: First Results from the Survey of Adult Skills. Paris: OECD Publishing, 2013. <
[https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20\(eng\)--full%20v12--eBook%20\(04%2011%202013\).pdf](https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20(eng)--full%20v12--eBook%20(04%2011%202013).pdf) >. Erişim tarihi: 03.05.2024.
- ÖZSOY, Sumru, Ayla Balcı, Ümit Deniz Turan, *Genel Dilbilim-I*, (Editör: Sumru Özsoy-Zeynep Erk Emeksiz), T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir 2011.
- PEREGO, Elisa, *Accessible Communication: A Cross-country Journey*, Frank and Timme, Berlin 2020.
- UYGUN, Dilek, "Evrensel Dilbilgisi ve Dil Yetisi: Eleştiriler, Yeni Yaklaşımlar", *Dilbilim* (15), 2012, s. 275-285.